

Fülöp Tímea

Munkák és napok

Mikor dolgozik a művész?

Egy végtelenig leegyszerűsített rendszerben a hétköznapi arányosan feloszthatóak, mint a Beatrice-dalban: 8 óra munka, 8 óra pihenés és 8 óra szórakozás – ez azonban már 1990-ben is legfeljebb csak azokra az egyedülálló, fiatal férfiakra volt igaz, akik a gyári műszak végeztével dühösen konzervdobozba akartak rúgni, mára pedig mindenki számára teljesen tarthatatlan. Többek között azért, derül ki Palásti Andrea éveken átívelő, *Home workouts* (2013–2017) című projektjéből, mert a hétköznapiak menete nem kizárólag egy munkavállaló és munkaadó közötti egyezmény eredménye, hanem történeti, gazdasági, politikai, nemi és szociális tényezők terméke. Ezt a tézist csak megerősíti Lenka Clayton *63 Objects Taken from my Son's Mouth* (2013) című alkotásának léte, amely azért született meg a Pittsburgh Foundation által támogatott *Artist Residency in Motherhood* (2012–2015) című projekt keretei között, mert Clayton két gyermek édesanyjaként realizálta, hogy a lehetőségei művészként megváltoztak – a nevesebb művészeti rezidenciákat például már meg sem pályázhatja, mivel azok nem fogadnak családokat.

A két projekt esetében a genderolvasat is elképzelhető, amely a szerepek összeilleszthetőségének nehézségeit emeli ki, ám az uralkodó politikai beszédmód konzervativizmusa (avítség) által kiváltott szociális forradalom és a negyedik hullámos feminizmus árnyékában talán érdekesebb a projektek fogalmi-definíciós mozzanataira koncentrálni, hiszen a feminizmus negyedik hulláma éppen azt érte el, hogy az akadémiai közegekből kilépve visszatérhetett a közösségi diskurzushoz. Ahelyett tehát, hogy az ellenmozgásról tudomást sem véve visszakeresítsük a témát a szellemtudományok közé (amelyek Wilhelm Dilthey meghatározása szerint nem a jelenségek magyarázatával foglalkoznak, mint a természettudományok, hanem a jelenségek megértésével), inkább azt nézzük meg, hogyan tekint Palásti és Clayton az otthon töltött időre. Tapasztalataik ugyan speciálisan nőinek mondhatóak, de fogalomhasználatuk univerzálisra tágítható.

Clayton projektjének alaphelyzete egyszerű: két, folyamatos felügyeletet és ellátást igénylő kisgyermek mellett bármilyen munka nehezen elvégezhetőnek tűnik, különösen, ha művészi munkáról van szó, melyet tradicionálisan (romantikusan) úgy képzelünk el, hogy azt a kiszámíthatatlan ihlet és a minden mást kizáró fókusz irányítja. Egy gyermek életritmus felborítja ezt az időbeosztást, Clayton azonban esztétikumá emeli a megváltozott tudatállapotot. A *63 Objects Taken from my Son's Mouth*-ban értelemszerűen olyan tárgyak kerülnek rendszerezésre, amelyeket Clayton a fia szájából vett ki annak 8 és

15 hónapos kora között, hogy elkerülje a baleseteket. Ez a véletlenszerűen összeálló tabló a fragmentált fókuszról és a repetitív feladatokról szól, miközben azt is bizonyítja, hogy az időben elnyújtva, mindig megszakítva végzett munka is a végére ér egyszer – vagyis újrastrukturálja a hagyományos munkanapot.

A művészet ugyanis abban az értelemben különbözik az irodai munkától, hogy sem a műteremben és az irodában

PALÁSTI Andrea:
Workouts – Kaktuszok és kutyák, részlet,
2013–2021
Fotó: Vladimír Janič
A művész jóvoltából
↓



